МОДУЛЬНО-РОЗВИВАЛЬНИЙ ОРГПРОСТІР МЕТОДОЛОГУВАННЯ: АРГУМЕНТИ РОЗШИРЕННЯ

Анатолій В. ФУРМАН

УДК 167/168 : 378

Anatoliy V. Furman

MODULE-DEVELOPMENTAL ORG-SPACE OF METHODOLOGIZATION: ARGUMENTS OF EXPANSION

Актуальність теми: рефлексія проблемної ситуації. Професійний методолог, котрий компетентно опрацьовує і створює нові форми, методи, способи, засоби та інструменти миследіяльності (МД), як відомо, на відміну від ученого, має справу не лише з об'єктами пізнання чи вивчення. Він, входячи у субстанційні горизонти реального існування мислення, задіяний у міжособисту взаємодію та комунікацію з іншими носіями соціокультурного досвіду й ситуаційно актуалізованого персоніфікованого знання. Причому, якщо дослідницька робота з об'єктами дає змогу вибудовувати їх онтологічну картину, то робота зі світом сконструйованих інтелектом предметів вимагає взаємозалежного впорядкування *схем мислення і діяльності* для того, щоб створити оргдіяльнісну картину того, що потрібно покликати до життя під час теоретичного чи прикладного методологування. Тому в *системо-миследіяльнісній методології* (СМД-методології) у ролі новаційних форм топіки та герменевтики як надважливий принцип прийнята *схема ортогональної організації простору мислення і діяльності,* що поєднали дві взаємно перпендикулярні площини (картини) – онтологічну та оргдіяльнісну **[46, с. 547–594]**. Миследіяльність як особлива реальність і субстанція є первинною і визначальною, й відтак первозданним є створений нею світ предметів, тоді як натуральний, природний світ – сконструйований науковою думкою, постає як суб'єктно умоглядний. У зв'язку з цим Г.П. Щедровицький зазначає таке: "...Але для цього треба зрозуміти, що світ людей, або люди як такі з їх психологією, становлять вторинний світ, реалізація засвіту мислення і діяльності, та якщо ми хочемо все це осягнути й уявити, то повинні розглядати цей засвіт, а не спільноту людей, тому що люди – це випадкові епіфеномени всесвіту мислення і діяльності. Як говорив [Володимир] Лефевр: люди сперечаються між собою і знаходять примирення через свої принципи, свій світогляд, а не навпаки. І це є засадничий підхід" [Там само, **с. 562**].

Зазначене вказує на винятково важливу значущість топіки взаємопроникливого конструювання засвіту мислення і діяльності, її місць, вимірів, форм, методів, принципів і процедур структурування. А це означає, що методологування, якщо воно справді професійне й відтак компетентне, вимагає особливого *оргпростору МД,* у якому б виразно актуалізувалася субстанційна екзистенція методологічного мислення й у його аурі здійснювалася робота-діяльність із предметним матеріалом буттєво існуючої першореальності, результати і продукти якої осідали б у другій реальності – об'єктів та речей об'єктивного світу (Г.П. Щедровицький). Власне вся інтелектуальна інтенція Московського методологічного гуртка, а нині традиція СМД-методології, – це утвердження первинності світу штучно конструйованих миследіяльності та її організованостей і схематизацій відносно світу натурального, або світу природи. Це, зокрема, має смислове суголосся із відомим принципом самостійного існування ідеальних змістів і сутностей, що сформульо-

Copyright © ФУРМАН Анатолій Васильович, 2017.

ваний свого часу К. Поппером [12]. Причому названа засаднича теза, висловлена Г.П. Щедровицьким у 1989 році в аксіоматично категоричній формі: "...реально існують сутності чи ідеальні узмістовлення, і це є справжній світ, а світ феноменальний – світ проявлений – існує на ділі як епіфеноменальний" [46, с. 565].

І хоч окремі спроби інтелектуально і власне діяльно виплекати простір методологічного мислення треба визнати вдалими, все ж проблема залишається: як створити таке багатопараметричне, ситуаційно напружене та комунікативно розвивальне, довкілля, яке б оптимально огортало своєю інтенційністю проблемно-полілогічне думання й суб'єктивно втягувало у себе всіх учасників, породжуючи в них те, що людині від природи не властиво – *мислити чисто,* тобто без образів, поза і над чуттєвими формами відображення? Інакше кажучи, крім *часопросторової організації* методологічного мислення як атрибутивної ознаки-характеристики, йому також властива низка самобутніх (розрізнювальних) особливостей, до яких слушно віднести принаймні чотири: а) *ідеальність* за дійсністю своєї субстанційності, б) *практичність* за відношенням до навколишнього світу і до самого себе (як рефлексивна самоорганізація), в) *універсальність* за формою розвитку як новий тип і вид МД, г) *рефлексивність* за спрямованістю і стилем групового пошуку моделей чи способів постановки та розв'язання системних проблем і проблемних ситуацій. В останньому випадку мовиться про "рефлексивну форму інтерпретації базових методологічних схем", за якою топологічно розгорнута "логіка рефлексії", формою якої, зі свого боку, є *схематизація.* Причому "плоского аркуша паперу чи дошки стає недостатньо, щоб у дійсності мислення зафіксувати багатоманіття способів роботи з однією схемою. Доводиться вводити, – пише Г.П. Щедровицький, – *багатовимірну просторову форму* для розподілу та співорганізації різних дійсностей в одному і єдиному процесі мислення й у складній полілогічній мислекомунікації, котра його забезпечує" [45, с. 31]. Так виникає *простір методологічного мислення,* у якому саме схематизація, здійснювана в лоні рефлексії, дає змогу зорганізувати його розвиткове функціонування як багатопараметричного.

Отже, в СМД-методології: "1) схеми стосуються не лише сприйняття, а й мислення; 2) часопростір може бути осягнутий як форма думання, а не тільки як форма сприйняття чи екзистенціювання, що допускає всередині себе уявлення заглиблених у думки субстанцій; 3) інструментами подібного уявлення і є схеми". Причому "переосмислення статусу схем значною мірою пов'язано з тим, що мислення стає рефлексивним, і його рефлексивна організація настільки зростає, що воно починає оперувати з умовами власної організації, а ці умови якраз й утримуються схемами..." [8, с. 37–38]. Тому рефлексивна майстерність у використанні методологічних схем й у здійсненні схематизації як надважливої логіко-методологічної процедури і навіть як потужної техніки методологування є визначальним свідоцтвом зрілості та досконалості групового чи індивідуального методологічного мислення. Водночас підкреслимо, що *оганізаційно-діяльнісна гра* як форма організації і метод розвитку колективної МД, що виникла в 1980 році й набула поширення в наступні десятиліття (див. [8, с. 359]; [26]; [41]; [42]), стимулювала інтенсивне застосування ідеально узмістовлених схем як найнеобхіднішого мисленнєвого інструменту методологів та ігротехніків.

Мета і завдання даного методологічного дослідження. Взявши вищеназвані теоретичні засновки СМД-методології у ролі *фундаменталій* на шляху створення *вітакультурної методології* і системи професійного методологування як адекватної її світу форми інтелектуально-комунікаційного практикування, нами у 2005 році обґрунтована *схема модульно-розвивального оргпростору ПМ* й уперше визначені її структура, зміст і значення для утвердження зідеалізованої просторовості методологічних мислення і свідомості, а також створена таблиця-карта покомпонентної характеристики методологування як одного з чотирьох можливих типів *методологічного модуля* (пізнавально-суб'єктний, нормативно-особистісний, ціннісно-індивідуальнісний, духовно-універсумний), тобто запропонована самобутня модель оргдіяльнісно завершеного циклу упросторення проблемно-модульної МД (див. [22]; [25]). Однак тривала підготовка третьої (оновленої) дослідницької програми авторської наукової школи, що результативно оформилася лише в 2016 у вигляді монографії "Ідея і зміст професійного методологування" [23], спричинила низку сутнісних доопрацювань, спрямованих на отримання довершеної панорамної картини вказаного оргпростору.

Мета роботи полягає у висвітленні акцентів-доказів концептуального розширення штучно конструйованого й полікомунікативно

екзистенційованого організаційного простору ПМ, а її ***головне завдання*** – в аргументації виняткової евристичності створеного нами в останні роки *циклічно-вчинкового підходу* як в організації модульно-розвивального простору компетентного методологування (див. **[21]**; **[27]**; **[33]**; **[39]**), так й у відкритті *робочої схеми мислевчинення* як підґрунтя (причому концептуальне й методичне водночас) творення нового покоління ділових ігор – *організаційно-вчинкових,* що повною мірою відповідає реаліям світу вітакультурної методології.

Виклад основного матеріалу дослідження. В контексті нещодавно проаналізованих нами перспектив професіоналізації методологічної діяльності та постання в майбутньому професії методолога (див. **[24]**; **[32]**) вказано на можливість створення такої схеми-матриці модульно-розвивального оргпростору ПМ, котра обіймає не як раніше 48 функціональних місць, а 100, що відтепер диференційовані на *п'ять* – чітко картографованих за одним принципом, проте відмінних за змістовим, засобовим і відтак функціональним наповненням методологічної роботи – *методологічних модулів*. У результаті отримуємо п'ять таблиць-карт, кожна з яких, визначаючи на перетині поясів мислевчинення і наскрізних процесів МД двадцять місць-функцій-завдань, забезпечує не лише проблемно-конфліктне порозуміння учасників міжпозиційної і міжпредметної інтелектуальної комунікації, а щонайголовніше актуалізує буттєву екзистенційність їхнього групового методологічного мислення із його окремим набором ідей, концептів, принципів, підходів, форм, методів, способів, засобів та інструментів думання-розмірковування.

Пропонуємо оновлену *схему-матрицю модульно-розвивального оргпростору ПМ* (***рис.***), що фундується на описаних нами раніше шести істотних перевагах (див. **[22, с. 89–101]**) порівняно з відомими на сьогодні моделями просторовості мислення, здобутими в СМД-методології. Водночас укажемо принаймні на ***вісім аргументів-доказів*** стосовно слушності збагачення структури, змісту і функціональних зв'язків поданої тут схеми-матриці.

По-перше, принциповим моментом є *перехід від діяльнісного підходу до циклічно-вчинкового,* що уможливив не тільки врахування активної позиції тих, хто наснажений своєю вособистісненою суб'єктивністю долучитися до субстанційного світу мислення і мати відвагу й відповідальність конструювати власний – як індивідуальний, так і колективний – ідеальний простір життя, що немов надбудований над об'єктно-феноменальним світом повсякдення, скільки взяти на озброєння, з одного боку, психософію вчинку В.А. Роменця як теоретичну систему мудрості вчинку у її суто методологічному призначенні – досліджувати і творити джерела і сутність людського буття, з іншого – концепти, принципи, закономірності та нормативи циклічно-вчинкового підходу як новаційне продовження вказаної стратегії вчинкового методологування в лоні авторської версії вітакультурної методології. І це виправдано ще й з іншої причини. Як нещодавно нами доведено, видатний український учений Володимир Андрійович Роменець є не стільки талановитим теоретиком філософсько-психологічного дискурсу другої половини XX століття, скільки послідовним і продуктивним методологом, котрий створив й мислевчинково апробував самобутню систему методології гуманітарного пізнання. Причому на це переконливо вказують його віхові, головні твори, що демонструють *нову,* власне *світоглядну, схему оргучинкового* здійснення розумової праці на найскладніші предметні ділянки міждисциплінарного пошуку (творчості, життєвого шляху людини, джерел людського буття, періодизації історії всесвітньої психології, життя і смерті та ін.), а тому є визначально методологічними (див. **[3]**; **[13]**; **[30]**; **[34]**).

Конкретизуючи вищевказане, підкреслимо, що теорія вчинку українського мислителя-достойника, характеризуючись метасистемністю, історичністю й логічністю, у своєму осередді утримує *концепцію канонічної структури вчинку,* згідно з якою вчинок – це завжди розгорнута у певному часопросторі дія, котра охоплює ситуаційний, мотиваційний, дійовий і післядійовий компоненти; це не лише екзистенція буттєвості-присутності людини у суспільному повсякденні, а й моральний акт її взаємин з навколишньою дійсністю та її сутнісними витоками й феноменальними оприявненнями, ставлення до інших людей і до самої себе, до природи і світу в цілому (див. **[11]**; **[14]**; **[47]** та ін.). *Ситуація* вказує на залежність учинку від обставин життя людини, у тому числі від присутності та впливів інших, собі подібних, у безмежному багатоманітті варіантів та особливостей *її* постання і перебігу; *мотивація* – це здатність особи здійснювати вибір у процесі перетворення зовнішніх умов

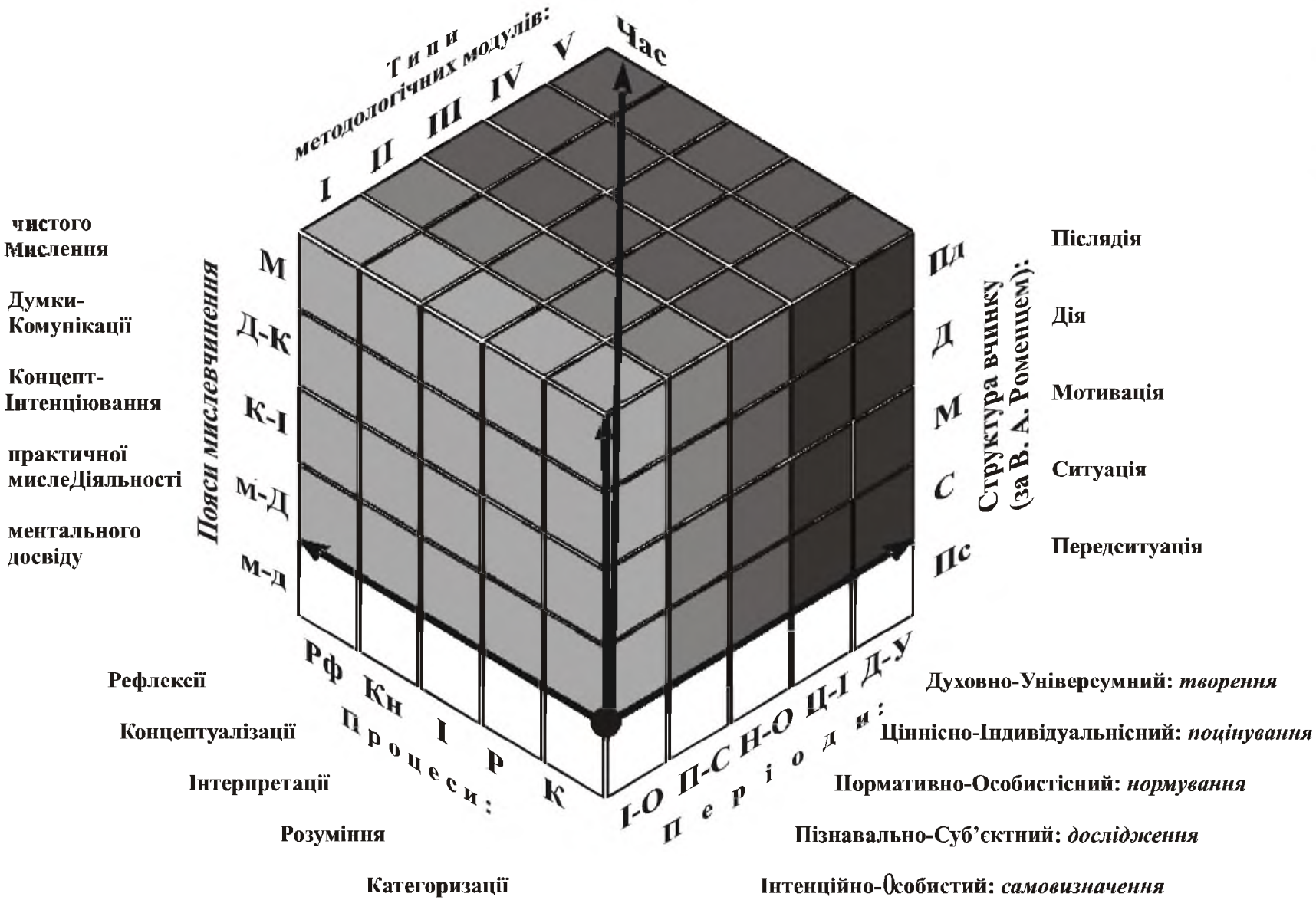

Рис.
Схема-матриця модульно-розвивального оргпростору професійного методологування (друга версія: 15.11.2016 р.)

учинення на внутрішні і, завдяки з'яві наміру-інтенції, підноситися над ситуацією й перетворювати шляхом ідеалізації незалежне на залежне; *дія,* реалізуючи сутнісні сили людини, у тому числі й її творчий і вольовий потенціал, становить живий комунікативно-творчий акт встановлення прийнятного відношення між метою і засобами діяльності, у якому вона здатна піднятися до самовідданості й екстазу вчинкового самозабуття; *післядія* – завжди осмислення зробленого й незробленого, скоєного й згаєного та відверта самооцінка вчиненого, що здебільшого викликає амбівалентні почуття, які, проте, стають підґрунтям для наступних учинків. Отож завершена учинкова спіраль є початком наступного циклу вчинення, тим більше, що "справжній учинок ніколи не завершується. Він перманентний у тому розумінні, що викликає певну реакцію, а та, своєю чергою, вимагає нового вчинку і т. д." **[18, с. 589]**.

Отже, вчинок – "спосіб особистісного існування у світі", "вузловий осередок буття", у якому "виявляється активна творча взаємодія людини і світу" (В.А. Роменець); з іншого боку, буття у своєму сутнісному визначенні – це "всезагальний учинок, що феноменально уреальнюється у різних формах і типах людської діяльності". Інакше кажучи, вчинок – "усеохватний зріз буття", "діалектичний перехід людини і світу", де він є "універсальною категорією". "Ось чому вчинок, – висновує В.А. Роменець, – слід розглядати як усезагальний філософський принцип, який допомагає тлумачити природу людини і світу в їх пізнавальному та практичному сенсі" **[17, с. 728]**. До цього треба додати неодноразово підтверджений у нашому досвіді методологування значний евристичний потенціал *циклічно-вчинкового підходу,* що фундується на чотирьох засадничих принципах (учинковості, метасистемності, циклічності, синергійності), на врахуванні шести закономірностей (довершеної послідовності чотирьох періодів і залежних від них восьми фаз учинення, оптимальної насиченості кожного періоду і кожної фази онтологічним та оргдіяльнісним узмістовленням, структурно-функціональної цілісності розвиткового перебігу актів мислевчинення, відносної автономності названих періодів і фаз, циклічної актуалізації компонентів і процесів учинення у рамках певного парадигмального конструювання дійсності МД, соціокультурного контексту і предметного спричинення світу методології та сфери методологування). На сьогодні окреслені картини циклічно-вчинкової динаміки розвитку: а) соціогуманітарних наук у низці вчинків пізнання **[27]**, б) гри як учинення, тобто як такої онтофеноменальної даності, що перебуває в екзистенційному стані постійного життя-оновлення й організує ігрову діяльність у циклічній наступності етапів виникнення, становлення, здійснення і згасання (див. **[26]**; **[33]**); в) творчого шляху видатного методолога науки Імре Лакатоша, що охоплює два вчинки пізнання, підсумком яких відповідно є концепція внутрішньої єдності логіки доведення і спростування та методологія раціональних дослідницьких програм **[21, с. 30–36]**; г) професійних творчих здібностей студентів психологічного профілю, що концептуально обґрунтована проф. Шандруком С.К. під нашим керівництвом на засадах циклічно-вчинкового підходу (див. **[38]**; **[39]**; **[49]**).

У будь-якому разі є підстави висновувати, що діяльнісний підхід, уміщуючи три такти методологічної роботи (входження особи у світ діяльності – осмислення власної діяльності та її зовнішньої структури – оформлення того, з чим вона діяла і що осмислювала в рефлексії як супротивного її зусиллям об'єкта, що підлягав зміні чи конструюванню), поступається циклічно-вчинковому за логіко-методологічним потенціалом, адже останній пропонує не лише якісно більш усистемлений набір засобів та інструментів циклічно організованого й канонічно уреальненого методологування, а й чотири або п'ять тактів (ритмів, фаз) колективного вчинення.

По-друге, у зв'язку з виголошеним закономірним кроком є введення у науково-методологічний дискурс неологізму **"мислевчинення"**. Як відомо, неологізм "мисленіяльність" був запропонований Г.П. Щедровицьким у 1980 році разом із "базовою схемою МД", що стали своєрідною візитівкою дослідницької програми Московського методологічного гуртка й СМД-методології в цілому. МД – це перш за все комплекс інтелектуальних і комунікативних процесів, занурених у контекст організованої колективної діяльності, спрямованих на актуалізацію та добування системи знань і засобів надпредметного мислення, структурно охоплює розрізнення і єдність п'яти процесів: чистого мислення, думки-комунікації, мисленіяння, розуміння та рефлексії й ситуаційно уреальнюється як проблемно-полілогічна наступність мисленнєвих, рефлексивних і метамислен-

невих перетворень (див. [5]; [6]; [8]; [40]; [46]). Трипоясова схема МД становить осередок або центральну ланку організаційно-діяльнісних ігор (ОДІ) як універсальних форм практикування методології. Сутнісно ОДІ – це синтетична просторова конфігурація мислення і діяльності, у яких перше становить субстанційну дійсність буття, а друга – реальний, повсякденний світ роботи, вчинків, діянь людини. Але екзистенція ситуаційно уконкретненого співжиття людей розумних й, тим більше, знаючих і компетентних така, що "мислення неможливе без діяльності, а діяльність неможлива без мислення" (Г.П. Щедровицький). Аргументуємо це так: живе слово, а за ним і думка, – це "зерно теорії" (Л.С. Виготський), "теорія – свобода розуму від емоцій" (Аристотель), а дія – найбільш виразне розкриття сутнісних (духовних) сил і потенцій людини. І знову все зводиться до ортогональної організації простору методологічного мислення, де "методолог, на відміну від науковця, має справу не лише з об'єктами. Він задіяний у комунікацію з іншими суб'єктами, й зобов'язаний до них [виробити своє] ставлення й вибудовувати цю комунікацію зовсім за іншими законами" [46, с. 577].

Загалом евристичність *концепту мислевчинення* спричинена низкою смислових конотацій, котрі переорієнтовують методологічну свідомість в екзистенційному річищі ділової комунікації із форм, способів, актів і процедур міжособистого взаємоузгодження як її дійсного сенсового згустка та діяльності як універсальної форми реального інтелектуального практикування із певним набором умов, потреб, мотивів, цілей, упредметнень, методів, засобів та результатів на взірцеві, канонічні форми методологування, розширюючи тим самим як відеальнені горизонти смислопродукування, так і воб'єктивовані в матеріальному світі вчинкові, сутнісно – духовно-креативні, способи особистісного існування-переображення (див. наступні два пункти). На підтвердження цього В.А. Роменець пише: "Вчинок – це спосіб особистісного існування у світі. Все, що наявне в людині і в олюдненому світі, є вчинковим процесом і його результатом. У цьому вузловому осередку буття виявляється активна творча взаємодія людини і світу... Як вираз суперечності між особистістю і матеріальним світом учинок оприявнює незавершеність, прагнення до вдосконалення, подолання невідповідності ідеалу і реальності в пізнавальній, естетичній та моральній діяльності з метою знаходження опертя в матеріальному довкіллі... Подолання цієї суперечності здійснюється єдиним способом – у вчинковій дії, яка водночас має пізнавальний, моральний, естетичний смисл і з необхідністю включає практично-предметне перетворення світу" [17, с. 728, 729].

По-третє, зважаючи на зміст попереднього пункту, цілком логічною є поява четвертого поясу *мислевчинення (МВ),* що розташовується між зонами практичної мД і думки-комунікації. Пошук адекватної назви цієї межі упросторення методологічного мислення дав змогу змістовно визначити цей пояс МВ терміном *"концепт-інтенціювання"*, що посідає в логіко-канонічній структурі вчинку місце того важливого компонента, що названий терміном "мотивація". Річ у тім, що найнеобхіднішим моментом-чинником переходу вчинку із ситуації до реального діяння є *інтенція* як намір-прагнення людини зреалізувати особисто визначений напрям докладання інтелектуальних і душевних зусиль до обраного предмета пізнання, конструювання чи творення. Іншими словами, персональне – індивідуальне та колективне – означення ситуаційних обставин як зовнішніх умов, у тому числі як поіменованих речей та феноменів матеріального світу, так і архетипів та сутностей нематеріального, не співпадає й часто суперечить намірам і домаганням особи чи групи осіб перетворити наявні обставини відповідно до ідеальної моделі своїх вмотивувань. Основний спонукальний нерв останніх, їх осереддя й становить хвилюючий *акт інтенціювання,* розвій котрого, збурюючи відтепер внутрішні умови вчинення, триває до постановки мети, де реальне переплітається з ідеальним і де відбувається доформування ідеалу. Тому саме живе інтенціювання, відбуваючись у центрі сенсозбагачувального горизонту свідомості – вирішальна умова переходу вчинку в актуальну фазу діяння. Власне без нього розгортання вчинку призупиняється. А це означає, що він, розпочавшись у самісному вимірі особистісного буття, так і не з'явиться на світ як назовні проявлена подієвість, як етап-подія життєзреалізування індивідуальності людини. Це ж саме, популяризуючи теорію свого Вчителя – Володимира Роменця – ємно викладає П.А. М'ясоїд: "Діалектика відношень між ідеалом і дійсністю спричиняє *мотиваційний конфлікт.* Імпульси мотивації криються в *біологічних*

потягах людини, далі усвідомлюється *мета,* виникає *боротьба мотивів,* формується *ідеал* і вже на новому рівні викликає імпульс до *дії.* Це – "мотиваційна спіраль", у якій нижчі і вищі рівні взаємодіють між собою. Біологічне "відходить на задній план, поступаючись силі духовних пристрастей" **[11, с. 427]**, котрі, додамо від себе, об'єднані екзистенцією інтенціювання.

Якщо із визначальною роллю інтенції у здійсненні будь-якого вчинку зрозуміло, то для нас уповні аргументовано й те, чому на перший план ставиться *концепт* як передумова й ідеальне змістове підґрунтя самого інтенціювання. Справа в тім, що концепт – це дійсність ідеального виміру, дійсність сенсового матеріалу свідомості. Як мисленнєве утворення, концепт "заміщує нам у процесі думання невизначену множинність предметів одного і того ж роду – певних сторін предмета чи реальних дій", тобто є "утворення розуму, точка зору суб'єкта, котра обернена (інтенційно спрямована – А.Ф.) на щось об'єктивно-реальне..., характеризується динамічною структурою, постаючи у вигляді акту започаткування, проектного ескізу", "суцвіття мисленнєвих конкретизацій" (С.А. Аскольдов **[4, с. 271, 273]**). Примітно, що концепт і поняття – явища одного порядку, але різних ідеальних проекцій. Так, "концепт" синонімічний терміну "смисл", тоді як "значення" – терміну "зміст поняття" (Ю.С. Степанов). Звідси висновуємо, що концепти не лише обмірковуються, а й переживаються, постаючи базовим осереддям культури в ментальному досвіді людини (див. **[35, с. 46–47]**). Як антитеза поняттю, концепт гранично суб'єктивний, характеризується фрагментарністю і нескінченною варіативністю (Ж. Дельоз), обов'язково передбачає наявність іншого суб'єкта – слухача, читача, диспутанта чи опонента та його відповіді на запитання, породжуючи диспут й актуалізуючи нові смисли-наміри; обіймає пам'ять та уяву як властивості, котрі забезпечують розуміння й порозуміння "тут і тепер" у єдиній миттєвості теперішнього; він сутнісно балансує на межі божественного і земного, ідеального і матеріального, ноуменального і феноменального, а відтак звернений до двох світів, хоча "власної території не має" (М.М. Бахтін); нарешті, він "близький до мислення як внутрішнього проговорення смислу, однак, зауважує О.О. Григор'єв, за умови, що проговорювання повинно бути артикульоване у своєму зверненні до іншого суб'єкта...у двох взаємозалежних формах – писемній (наприклад, у риториці) та усній (ораторське мистецтво)" **[9, с. 67]**. До речі, у лоні методологічно вивіреної теоретичної психології одним із базових є *концепт особистості,* який сутнісно відображає ковітальний спосіб присутності людини у світі і цього наскрізь соціалізованого світу в засвіті її індивідуального Я, у численних лабіринтах Свідомості (див. детально **[19]**). Отож є логічні підстави розмежувати широку зону мислекомунікації Г.П. Щедровицького як поле суперечок, зіткнень, сутичок і боротьби на два пояси: той, де проговорюються звернення до інших учасників колективного мислевчинення у розміреному ритмі ділової артикуляції, і той, де власне й відбувається запекла інтелектуальна боротьба.

По-четверте, очевидно, що групова практична миследіяльність виникає не на пустому місці, адже кожен учасник має певну професійну підготовку, володіє окремим набором фахових компетентностей, є носієм того чи іншого ментального і суто соціального досвіду, нарешті йому притаманні самобутній особистісний потенціал, своєрідні психокультурні здібності та винятковий у своїй непересічності самісно-духовний розвиток. І. Кант у зв'язку з цим слушно зауважував, що кожна подія, і кожний наш учинок, який відбувається у певний відрізок часу, вже зумовлений тим, що було в минулому, котре, хоч і перебуває поза волею конкретно існуючої особи, все ж уневільнює її невідворотним тягарем чи багажем персонально пережитого минущого **[10]**. Зважаючи на це, нами введено до пропонованої схеми-матриці ще один, власне довчинковий, пояс, що названий *ментально-досвідним.* Він, хоча й не присутній в актуально конструйованому модульно-розвивальному оргпросторі ПМ безпосередньо, все ж має визначально дієвий уплив на змістово-топологічні особливості функціонування цього простору, задаючи його логіко-значеннєві обрії та визначаючи смислоритміку, вектори і траєкторії колективного усвідомлення та індивідуального сенсопродукування.

Зазначене дає підстави схарактеризувати цей *протопояс* (від. грецьк. *protos* – перший, головний) конкретного групового мислевчинення (скажімо, у вигляді методологічної сесії чи організаційно-діяльнісної гри) як його передситуацію або як передісторію, котра охоплює все те (особистостей із їхнім соціальним досві-

дом, культурним розвитком, практиками МД, знаннями, нормами, цінностями, вміннями, смисловими полями та ін.), що відбувалося до моменту виникнення групової мислекомунікації. Це виправдано ще й тому, що проведення названих імітаційно-ігрових заходів потребує їх тривалої ґрунтовної підготовки. Зокрема, лише розробка сценарію організаційно-діяльнісної гри здебільшого займає значно більше часу (як правило, команда методологів та ігротехніків працює два-три місяці), ніж власне гра (від 5 до 15 днів) і завершується виробленням *програм,* пов'язаних із розвитком різних типів і сфер діяльності, які у знятому вигляді знаходять відображення у *сценарії гри* (див. **[26, с. 194–210]**).

Водночас доречність здійсненого нами кроку в обґрунтуванні передситуаційного протопоясу мислевчинення спричинена також *психософійно,* тобто переходом дослідника від теоретизування, передусім у взаємодоповненні психології творчості, історії всесвітньої психології, теорії вчинку і канонічної психології, до вишколеного методологування. Тим більше, що їх автор – академік Володимир Роменець – "не лише самодостатній, потужний, непересічний *теоретик-гуманіст,* а й, щонайважливіше, яскравий, послідовний і продуктивний *методолог,* котрий своїм самопізнанням освоїв новий шлях розвитку наук про людину – *вчинково-канонічну схему організації гуманітарного пізнання* як рефлексивну мисліедіяльність особливого – психософійного – типу" **[1, с. 103]**; **[31, с. 28]**. А це означає, що справжній учинок ніколи не завершується, його логіка становить "чародійне дзеркало пам'яті, що утримує у своїй скарбниці минуле, сучасне і майбутнє людської дії" **[18, с. 589, 534]**. Подієве завершення вчинку в актах післядії як самоусвідомлення вчиненого й оцінка його для себе та навколишніх – це водночас ситуаційне зародження нового вчинку на онтофеноменальному тлі-матеріалі минущих учинкових діянь особистості, котрі за логікою геґелівського зняття, означають одночасно знищення нею здобутого, освоєного, скоєного і збереження ритму, стилю або способу попередніх схем чи моделей учинення. Відтак життєвий шлях людини проходить циклами вчинкової спіралі, де зупинка неможлива аж до моменту її відходу у Вічність.

По-п'яте, донині чотири наскрізні процеси, які пронизують відтепер чотири смуги мислевчинкового циклу, доповнено п'ятим – *концептуалізацією,* що охоплює у своєму структурно-функціональному перебігу принаймні дві процедури – концептизації і конструктизації, відображає перш за все парадигмальний зріз окремої теорії і забезпечує попередню організацію її змісту, передбачає створення у структурі останньої *концептуальної план-карти* як самостійної форми раціонального знання (перш за все як сукупність інтерпретаційних схем і моделей, гіпотез і припущень про природу досліджуваних чи конструйованих об'єктів) і за умов зреалізування вказаної план-карти може призвести до створення *концепції* як взаємодоповнення системи поглядів на ті чи інші явища, певного способу бачення, розуміння і витлумачення предметів чи подій та конструктивного принципу організації теоретичної роботи на фундаментальному і прикладному рівнях різнотипних знань (див. детально **[23, с. 170–181]**). При цьому *процедура концептизації* полягає у відшуканні потрібних концептів як такого самодостатнього змісту понять та їх смислового наповнення, що відмежовані від конкретно-мовної форми виразу цих понять, тобто мовиться про ідеальні значеннєво-смислові узмістовлення, котрі фіксуються здебільшого логічно залежними поняттями, про визначення місця кожного концепту на тому чи іншому рівні концептуальної схеми, й у підсумку йдеться про окремий спосіб мисленнєвої роботи, що дає змогу рухатися від первинних теоретичних концептів до все більш абстрактних конструктів й у такий спосіб збагачувати структуру наукової концепції чи теорії, а результатом спрямованого методологування тут є створення нової або оновленої концептуальної схеми, яка, взаємоузгоджуючи певний набір концептів, перетворюється на інтелектуальний засіб, що організує у своїй цілісності модус або варіант бачення (програмування, проектування, конструювання, конституювання тощо) реальності. Натомість *процедура конструктизації* являє собою гіпотетичне введення теоретичного поняття або створення емпіричного з приводу спостережуваних подій чи об'єктів за правилами логіки з дотриманням чітко встановлених меж у контексті правильного мовного вживання та поза обов'язковим визначенням його онтологічного статусу; у будь-якому разі вона призначена для уможливлення перекладу між емпіричними і теоретичними мовами та логіками, а отже для заповнення виявлених, але не прописаних пустот у структурі знання. Підкреслимо,

що поняттєві конструкти – це штучні (гносеологічні) утворення зі своїми службово-пізнавальними функціями, що відіграють роль мисленнєвих інструментів задля здійснення переходу від емпіричного до концептуального і навпаки. Результатом такої конструктизації є теоретична конструкція як абстрактна модель певного предмета чи об'єкта, у засновках створення якої перебувають не операції чи дії ідеалізації, а абстрагування, схематизації, типологізації.

По-шосте, співорганізація розвиткового функціонування відтепер п'яти наскрізних процесів мислевчинення подана в оновленій моделі оргпростору ПМ не у їх ситуативно випадковому взаємодоповненні, а за канонічною логікою здійснення повноцінного вчинення, за якого має місце синхронізоване поперемінне домінування одного із п'яти вказаних процесів. Так, до моменту ситуаційної визначеності вчинку, на етапі передситуації явна перевага належить *процесу категоризації.* Річ у тім, що до початку будь-якої, чітко спланованої і сценаризованої, колективної МД й у її контексті до очікуваної проблемно-конфліктної мислекомунікації кожний потенційний учасник, яку б роль він не збирався виконувати (методолога, дослідника, організатора, програмувальника, проектувальника, технолога, ігротехніка, реалізатора, критика, прожектера, вчителя, учня тощо) і які б функції не планував реалізувати, спрямовано здійснює пропедевтичну онтологічну роботу, тобто визначається у своєму світобаченні та світорозумінні тих реалій і даностей, котрі більшою чи меншою мірою тематично окреслені та поіменовані. Інакше кажучи, мовиться про інтелектуальне вибудовування ним світоглядних схем, моделей чи картин, які він збирається презентувати іншим учасникам МД й вишукує аргументи для їх обстоювання. І тут найважливіше те, що засобами такої онтологічної роботи і є *категорії,* причому категорії науки і категорії культури (світоглядні універсалії). Саме вони, на переконання Г.П. Щедровицького, – "суть вищі, найпотужніші засоби нашої людської самоорганізації", адже уможливлюють і думку, і діяльність, і внутрішнє життя особистості. За їх майстерного, філігранного вживання вони стають важливими інструментами наукових розмірковувань, що реально продукує нові знання. Саме категорія, на переконання цього філософа, організує знання у гармоніці чотирьох фокусів людського мислення: а) визначає вид, рід і тип об'єкта; б) задає вид (схему) понять і знань; в) встановлює тип мови, якою ведеться розмова; г) накреслює операції і процедури, з допомогою яких можна мислити даний вид об'єкта **[46, с. 537–538]**.

Другим наскрізним процесом, який певний час домінує над іншими, а саме під час фізичного входження й інтелектуального занурення кожного учасника у ситуацію колективної МД, котра унаявлює відтепер залежність його вчинку методологування від штучного створення обставин розумової праці, є *розуміння.* Тому перше, що потрібно зробити – це або пристосувати пропоновані чи виголошені тексти до своїх смислових дій-актів, або ж віднайти власні адекватні дії відповідно до змістового полотна цих текстів. Оскільки тексти різні (кожний розуміє через вплив на нього своєї особисто спроектованої на табло свідомості ситуації), то це породжує комунікативну боротьбу між персоніфікованими ситуаціями, просякнутими смисловим різноманіттям поглядів, позицій, переконань. Так виникає спочатку рефлексивне розуміння актуальних обставин мислевчинення, а далі, звісно, за "благодатно" напружених проблемних умов групової мислекомунікації на наступних етапах методологування й діяльне. "...Тільки тоді, коли людина починає діяти, вона починає з'ясовувати, адекватно чи неадекватно зрозуміла. Тому що у розумінні самому по собі немає відмінності між правильним і неправильним, ця відмінність визначається дією. Дія є критерій правильності розуміння" **[15, с. 49]**.

Водночас розуміння – це найвагоміша процедура осягнення чи породження як одиничного смислу, так і смислових модулів, гірлянд, полів і навіть сенсових онтологій, котра спричиняє потребу в пізнанні, мисленні і діяльності й становить певний спосіб експлікації того, що визначально наперед задано (наприклад, у життєвій ситуації чи тексті), або продукування нового знання у єдності з іншими аналітичними та рефлексивними процедурами. Крім того, розуміння передбачає інтерпретацію і можливість переінтерпретації символів, схем, моделей, текстів, також уможливлює "інтуїтивне проникнення одного життя в інше" (В. Дільтей), є передумовою будь-яких мисленнєвих процесів, актів і діянь. У цьому методологічному ракурсі розуміння – це "онтологічне визначення людського буття, яке задає його непереборний горизонт" (М. Гайдеґґер), знаменує пошук герменевтикою смислу в ролі

власного предмета й одночасно процедур приписування значень, уміння діяти відповідно до соціокультурного контексту, а відтак і таке онтологічне самовизначення людини, котре повноформатно наявне у площині її практичного ставлення до світу і практичності розуму зокрема, коли сенсове осягнення утверджується як властивість достеменно створеної події (див. [2]; [20]).

Третім домінантним наскрізним процесом колективної МД є *інтерпретація,* перебіг якого здійснюється у двох взаємозалежних процедурних формах спонукального характеру: а) *когнітивній* (пізнавальній), спрямованій на визначення змісту понять або на встановлення значення формальних (символічних, схематичних, семантичних) елементів шляхом їх інтелектуальної проекції на певну предметну ділянку, що результативно оформляється як з'ясування значення для себе (на відміну, скажімо, від витлумачення, яке виконується для інших); отож тут фактично мовиться про встановлення значення понятійних (вербальних) структур-конструкцій, якими користуються учасники мислекомунікації; б) *смисловій* (розуміннєвій), коли усний чи письмовий текст наповнюється смислом, котрий задає структурну організованість процесів розуміння; причому осмислення і смислопродукування розгортаються поза постановкою питання про відповідність осягнутого особою смислу первинному, базовому значенню.

Примітно те, що смисл задає форми існування знаків і мовних виразів в актуальній мислекомунікації, тоді як значення утілює їх форму в процесах трансляції культурних норм і соціального досвіду, тобто щонайперше у сфері вітакультури (див. [16]; [29]; [30]; [44]). До того ж додамо, що "смисли, на відміну від значень, завжди ситуативні, пов'язані із феноменальним процесом розуміння, тому, крім нормативного змісту значень, вони визначаються багатоманіттям інших чинників: ситуацією, з якою пов'язане розуміння, самовизначенням людини, її установками, цінностями і цілями, знаннями, структурами діяльності й багатьма іншими" [7, с. 955]. Отож інтерпретація – це той наскрізний процес у часопросторі МВ, який, ґрунтуючись на актуалізації ритмів особистісної смислодинаміки, в нерозривному взаємодоповненні із розумінням як мистецтвом осягнення проблемно-діалогічною свідомістю значення знаків охоплює смислопокладання і зчитування інтерпретачем для себе в актах самобутнього екзистенційованої взаємодії з текстом його смислосенсового полотна, що інтенсифікує дію механізму інтеріоризації ним як культурних кодів (символів, знаків, слів, мови), так і закодованих, і в певний спосіб об'єктивованих чи артикульованих у динамічних смислових згустках людської буттєвості (див. детально [28, с. 76–97]; [37]).

Четвертим наскрізним процесом, до котрого переходить домінування за логікою розгортання вчинку методологування є *концептуалізація.* У методологічному відношенні концептуалізація – це процедура-спосіб організації різнопланової мисленнєвої роботи, що дає змогу як "рухатися від первинних теоретичних концептів до все більш абстрактних конструктів, розгортаючи всю структуру наукової теорії, у тому числі її онтологічні уявлення у єдності з накопиченим масивом емпіричних даних", так і "вписувати теорію в більш широкі дисциплінарні контексти" і у сферу духовної культури загалом [1, с. 509]. У будь-якому разі ця логіко-методологічна процедура охоплює широкий діапазон інтуїтивно-рефлексивного інтелектуального практикування і сутнісно полягає не стільки в опрацюванні авторської *концептуальної схеми* досліджуваної предметної ділянки в найбільш істотному гносеологічному поясненні (перш за все з допомогою узгодженого мінімуму базових концептів-конструктів, що дозволяють задавати цілісну картину окремого фрагмента реальності), скільки у створенні *концептуальної план-карти* як відносно чи повно самостійного модуля наукового знання (див. попередній пункт). Причому процес її творення здебільшого становить надскладну, тривалу в часі й напружену в мисленнєво-вольовому відношенні, *вчинкову дію,* що спричинено перш за все низкою вимог до якості такої план-карти як інтелектуального продукту. Зокрема, вона має:

а) визначати універсум можливих на даний момент способів роботи на теоретичному рівні пізнавальної, проектної та іншої творчості;

б) пропонувати власну, бодай спрощену, методологічну оптику бачення, вивчення, проектування або конструювання предметних ділянок у форматі прийнятої дисциплінарної чи міждисциплінарної картини реальності;

в) задавати системне, синергійне, парадигмальне, вітакультурне чи інше аргументоване уявлення про багаторівневу організацію теоретичного знання;

г) нарешті уможливлювати вихід останнього на емпіричний рівень роботи із визначеними чи заданими предметами.

П'ятим наскрізним процесом колективного МВ є *рефлексія,* переважання якої на фінальних стадіях різнотипних методологічних модулів цілком природне і логічне, враховуючи те, що саме вона становить центральну ланку післядіяльнісного компонента *вчинку методологування* і що розпросторюється в її учасниках не лише на усвідомлення ними плину власної упроблемненої свідомості, і не тільки на процес керівництва кожним особистим смислепродукуванням через задіяння до нього певних онтологічних уявлень як інтелектуального засобу забезпечення "рефлексивного зняття" чи розв'язання актуальної проблемно-комунікаційної ситуації, а й на кооперацію персональних актів діяльності та на організацію різнопозиційованого спілкування й зліквідування лакун (порожнин) взаємного непорозуміння. Причому рефлексія як дійсний механізм розвитку МД ситуаційно розгортається у двох взаємозалежних напрямках – у рефлексивному виході (за умови нездоланності особою перепон у здійсненні мисленедіяння наявними засобами) і в рефлексивному поглинанні (коли одна діяльність робить іншу чи інші діяльності матеріалом усвідомленого методологування, вбираючи у себе їхній потенціал (див. **[43]**). Тому тільки у циклічно-динамічній структурі канонічно досконалого мислевчинення досягається як ініціювання процесів учинкової активності, комунікації, порозуміння, смислопродукування, так і вмілого виконання тих технік рефлексування, котрі уможливлюють найскладнішу інтелектуальну (у тому числі й методологічну) роботу з імітації різних професійних позицій у практиці методологічних сесій та організаційно-діяльнісних ігор.

По-сьоме, до раніше обґрунтованих нами чотирьох типів методологічних модулів (пізнавально-суб'єктний, нормативно-особистісний, ціннісно-індивідуальнісний, духовно-універсумний **[22, с. 87–107]**; **[23, с. 80–101]**; **[25]**) додано п'ятий тип, що перебуває у підґрунті ґенези вчинково-модульного циклу професійного методологування, характеризує *інтенційно-особистий* аспект, план чи вимір входження конкретного учасника в оргпростір колективного мислевчинення, яке завершується бодай первинним, але обов'язково осмисленим й аргументованим, його *самовизначенням* стосовно того, яку роль займати у подальшій МД, які функції і завдання виконувати, у яких формах і якими засобами підтримувати та розвивати групову мислекомунікацію. Своєрідність цього модуля у програмному та сценічному інваріантах творення оргпростору вітакультурного зреалізування інтелектуально-вольового потенціалу певного наукового співтовариства чи групи методологів та ігротехніків полягає в тому, що він вибудовує той фундамент, на якому стає реально можливий "храм" системно картографованої топіки структурно, процесно і засобово досконалого мислевчинення. Мовиться, власне, про таку сукупність двадцяти місць, що задаються:

а) *просторово* – у трьох системах координат: за чотирма поясами МВ – практичної мД, концепт-інтенціювання, думки-комунікації і чистого мислення; за п'ятьма вищезгаданими процесами, що наскрізно пронизують усю сферу вчинково організованої МД (див. попередній пункт); за темпоритмікою входження кожним учасником в екзистенційно напружене поле колективної мислекомунікації, що живе за принципом проблематизацій, суперечок, боротьби поглядів, позицій, методологем;

б) *функціонально* – для тих, хто прийшов на оргдіяльнісну гру чи методологічну сесію й інтенційно, мисленнєво, діяльно та рефлексивно став вклинюватися у ситуаційну своєрідність модульно-розвивального оргпростору МВ й у ньому знаходити своє місцепризначення як мислитель і діяч;

в) *методологічно,* тобто вказують на те, як найкраще рухатися з одного місця до іншого й відтак визначають метрику мислевчинення на його стартовому етапі особистісного і групового зреалізування;

г) *технічно* – набором способів, процедур, засобів та інструментів, з допомогою яких назване входження кожного учасника у часопросторі МВ можна здійснити вміло, компетентно, майстерно.

По-восьме, чітко визначено *мету* кожного типу методологічного модуля у такій цілерезультативній наступності: I – самовизначення, II – дослідження, у тому числі моделювання, конфігурування, модулювання, III – нормування, а також планування, програмування, проектування, сценарування, IV – поціновування, себто мовиться про процес такого оцінювання, який указує на значущість, вагомість, актуальність, потрібність тощо будь-чого матеріального, об'єктивованого чи ідеального, суб'єктивного, V – творення як проду-

кування осмислених думок та уявлень про різні форми та організованості мислення і свідомості, з одного боку, й діяльності та вчинків – з іншого. Оскільки цей напрямок вимагає окремого дослідження, то наразі підкреслимо головне: здійснений крок в аспекті цілесутнісного визначення вчинково заданого циклу методологічних модулів уможливлює їх більш чітке як критеріальне, так і суто феноменологічне розмежування, й одночасно сприяє їх більш деталізованому картографуванню.

Перспективи подальших досліджень. За логікою методологічної розробки умов, чинників, технік і сценаріїв упровадження інноваційно збагаченого модульно-розвивального оргпростору професійного методологування є підстави вказати принаймні на чотири вектори руху-поступу вперед: а) потрібно вписати пропоновану схему-матрицю названого оргпростору у *вітакультурну методологію* загалом й у сферу методологування зокрема, виокремивши складники і вектори їх актуалізації та екзистенціювання; б) слушно детальніше обґрунтувати саму *ідею мислевчинення,* відштовхуючись від напрацювань В.А. Роменця та його філософсько-психологічної школи і наших здобутків у цьому напрямку теоретизування, а також якомога повніше охарактеризувати перехід від концепту мисліяльності до концепту мислевчинення; в) треба створити *карти* різних типів *методологічних модулів,* кожна з яких охоплювала б змістово-засобове наповнення у часопросторі методологування двадцяти самобутніх місць як рамкових умов картографічно визначеного МВ; г) варто рефлексивно упрозорити методологічний горизонт філософсько-психологічного пізнання свідомості як екзистенційно-буттєвої даності, спираючись на все вищевиголошене.

Водночас цікаво аналітично співвіднести пропоновану нами модель (схему-матрицю) модульно-розвивального простору методологування із методологічною план-картою дослідження/проектування/створення інноваційно-психологічного клімату освітньої організації, теорію якого в останні п'ятнадцять років розробляє О.Є. Фурман (Гуменюк) (див. **[36]**; **[48]**). Гіпотетично можна припустити, що мовиться хоча й про різномасштабні, проте взаємозалежні та обопільно прониклі надскладні вітакультурні явища-даності, котрим властиві як схожі параметри та ознаки, так і відмінні, своєрідні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Абушенко В.Л.* Конструкт. Конструктивный тип. Концептуализация. Концепция / В.Л. Абушенко // Всемирная энциклопедия: Философия. – М.: АСТ; Мн.: Харвест, Совр. лит-тор, 2001. – С. 501–502; 507–510.

2. *Абушенко В.Л.* Понимание / В.Л. Абушенко // Новейший философский словарь / сост. и гл. научн. ред. А.А. Грицанов. – [3-е изд., исправл.]. – Мн.: Книжный Дом, 2003. – С. 767–769.

3. Академік Роменець: творчість і праці: зб. ст. / упоряд. П.А. М'ясоїд; відп. ред. Л.О. Шатирко. – К.: Либідь, 2016. – 272 с.

4. *Аскольдов С.А.* Концепт и слово. Русская словесность: Антология. – М., 1997. – 312 с.

5. *Бабайцев А.Ю.* Мыследеятельность / А.Ю. Бабайцев, В.В. Мацкевич // Всемирная энциклопедия: Философия. – М.: АСТ; Мн.: Харвест, Совр. лит-тор, 2001. – С. 663–664.

6. *Бабайцев А.Ю.* СМД-методология / А.Ю. Бабайцев // Новейший философский словарь / сост. и гл. научн. ред. А.А. Грицанов : [3-е изд., исправл.]. – Мн.: Книжный Дом, 2003. – С. 923–926.

7. *Бабайцев А.Ю.* Смысл и значение / А.Ю. Бабайцев // Всемирная энциклопедия: Философия. – М.: АСТ; Мн.: Харвест, Совр. лит-тор, 2001. – Мн.: Книжный Дом, 2003. – С. 954–955.

8. Георгий Петрович Щедровицкий / Г.П. Щедровицкий; [под ред. П.Г. Щедровицкого, В.Л. Даниловой]. – М.: Росс. полит. энц-я (РОССПЭН), 2010. – 600 с. – (Философия России второй половины XX в.).

9. *Григорьев А.А.* Концепт и его лингвокультурологические составляющие / А.А. Григорьев // Вопросы философии. – 2006. – №3. – С. 64–76.

10. *Кант І.* Критика практичного розуму / Іммануїл Кант; пер. з нім. – К.: Юніверс, 2001. – 324 с.

11. *М'ясоїд П.А.* Психологічне пізнання: історія, логіка, психологія / Петро Андрійович М'ясоїд. – К.: Либідь, 2016. – 560 с.

12. *Поппер К.* Логика и рост научного знания / Карл Поппер. – М.: Прогресс, 1983. – 392 с.

13. Психологія вчинку: Шляхами творчості В.А. Роменця: зб. ст. / упоряд. П.А. М'ясоїд; відп. ред. А.В. Фурман. – К.: Либідь, 2012. – 296 с.

14. Психологія і суспільство: Спецвипуск, присвячений 85-й річниці з дня народження Володимира Андрійовича Роменця. – 2011. – №2. – 190 с.

15. Путеводитель по методологии Организации, Руководства и Управления : хрестоматия по работам Г.П. Щедровицкого / [гл. ред. А.Г. Реус ; сост. А.П. Зинченко]. – М. : Дело, 2003. – 160 с.

16. *Ревасевич І.* Рефлексивне обґрунтування глибинного смислу психокультурного коду економіки / Ірина Ревасевич // Психологія і суспільство. – 2015. – №4. – С. 66–72.

17. *Роменець В.А.* Історія психології XX століття: навч. посіб. / В.А. Роменець, І.П. Маноха. – К.: Либідь, 1998. – 992 с.

18. *Роменець В.А.* Історія психології : XIX – початок XX століття : [навч. посіб.] / В.А. Роменець. – К.: Либідь, 2006. – 832 с.

19. *Фурман А.А.* Психологія особистості: ціннісно-орієнтаційний вимір: [монографія] / Анатолій Анатолійович Фурман. – Одеса: ОНПУ; Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 312 с.

20. *Фурман А.* Біциклічна модель організації процесів розуміння / Анатолій В. Фурман // Вітакультурний млин. – 2008. – Модуль 8. – С. 4–12.

21. *Фурман А.В.* Генеза науки як глобальна дослідницька програма: циклічно-вчинкова перспектива / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2013. – №4. – С. 18–36.

22. *Фурман А.В.* Ідея професійного методологування: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман. – Ялта-Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 205 с.

23. *Фурман А.В.* Ідея і зміст професійного методологування: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 378 с.

24. *Фурман А.В.* Методолог – професія майбутнього / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2016. – №1. – С. 16–42.

25. *Фурман А.В.* Модульно-розвивальна організація мисленнєдіяльності – схема професійного методологування / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2005. – №4. – С. 40–69.

26. *Фурман А.В.* Оганізаційно-діяльнісні ігри у вищій школі: [монографія] / Анатолій В. Фурман, Сергій Шандрук. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 272 с.

27. *Фурман А.В.* Парадигма як предмет методологічної рефлексії / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2013. – №3. – С. 72–85.

28. *Фурман А.В.* Психодидактика проектування навчально-книжкових комплексів для студентів ВНЗ: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман, Галина Степанівна Гірняк, Андрій Несторович Гірняк. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – 328 с.

29. *Фурман А.В.* Психокультура української ментальності: [2-е наук. вид.] / Анатолій В. Фурман. – Тернопіль: ВЦ НДІ МЕВО, 2011. – 168 с.

30. *Фурман А.В.* Психокультура як самоорганізована сфера людського буття / Анатолій В. Фурман, Олена Морщакова // Вітакультурний млин. – 2013. – Модуль 15. – С. 4–12.

31. *Фурман А.В.* Психософія вчинку В.А. Роменця як методологія пізнання людського буття / Анатолій В. Фурман // Вітакультурний млин. – 2016. – Модуль 18. – С. 21–30.

32. *Фурман А.В.* Світ методології / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2015. – №2. – С. 47–60.

33. *Фурман А.В.* Сутність гри як учинення: [монографія] / Анатолій В. Фурман, Сергій Шандрук. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 120 с.

34. *Фурман А.В.* Творчість Володимира Роменця і методологія гуманітарного пізнання / Анатолій В. Фурман // Академік Роменець: творчість і праці: зб. ст. / упоряд. П.А. М'ясоїд; відп. ред. Л.О. Шатирко. – К.: Либідь, 2016. – С. 191–205.

35. *Фурман А.В.* Теоретичне обґрунтування системи базових концептів психологічної діагностики / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2007. – №4. – С. 39–55.

36. *Фурман (Гуменюк) О.Є.* Теорія і методологія інноваційно-психологічного клімату загальноосвітнього закладу: [монографія] / Оксана Євстахіївна Гуменюк (Фурман). – Ялта-Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 340 с.

37. *Чепелєва Н.В.* Технології читання / Наталія Василівна Чепелєва. – К.: Главник, 2004. – 96 с.

38. *Шандрук С.К.* Психологія професійних творчих здібностей : [монографія] / Сергій Костянтинович Шандрук. – Тернопіль: Економічна думка, 2015. – 357 с.

39. *Шандрук С.* Теоретична модель розвитку професійних творчих здібностей особистості практичного психолога / Сергій Шандрук // Психологія і суспільство. – 2015. – №4. – С. 107–121.

40. *Щедровицкий Г. П.* Избранные труды / Георгий Петрович Щедровицкий ; [ред.-сост. А. А. Пископпель, Л. П. Щедровицкий]. – М. : Шк. культ. политики, 1995. – 760 с.

41. *Щедровицький Г.* Організаційно-діяльнісна гра як нова форма організації та метод розвитку колективної мисленнєдіяльності / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2006. – №3. – С. 58–69.

42. *Щедровицкий Г.П.* Организационно-деятельностная игра: Сборник текстов (2). Из архива Г.П. Щедовицкого. – Т.9. – М.: Наследие ММК, 2004. – 320 с.

43. *Щедровицький Г.* Рефлексія / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2015. – №1. – С. 37–45.

44. *Щедровицький Г.* Смисл і значення / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2016. – №3. – С. 24–45.

45. *Щедровицький Г.* Схема мисленнєдіяльності – системно-структурна будова, значення і зміст / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2005. – №4. – С. 29–39.

46. *Щедровицкий Г.П.* Философия. Наука. Методология / Георгий Петрович Щедровицкий. – М.: Шк. культ. политики, 1997. – 656 с.

47. *Furman A.V.* Volodymyr Romenets as Architect of methodology of humanitarian cognition / A.V. Furman // Психологія і суспільство. – 2016. – №2. – С. 11–24.

48. *Furman O. Ye.* The innovative psychological climate: its scope, structure and parameters / Oksana Ye. Furman / / Problems of Psychology in the 21 st. Century. – 2015. – Vol. 9, No.1. – P. 14–19.

49. *Shandruk S. K.* Theoretical-methodological foundtions of organization of training-productive activity of students-psychologists / S. K. Shandruk // Науковий огляд. – 2015. – № 7 (17). – С. 134–144.

REFERENCES

1. Abushenko V.L. (2001). Konstrukt. Konstruktivnyj tip. Konceptualizaciya. Koncepciya / V.L. Abushenko // Vsemirnaya eniciklopediya: Filosofiya. – M.: AST; Mn.: Xarvest, Sovr. lit-tor, 2001. – S. 501–502; 507–510 [In Russian].

2. Abushenko V.L. (2003). Ponimanie / V.L. Abushenko // Novejshij filosofskij slovar / sost. i gl. nauchn. red. A.A. Gricanov. – [3-e izd., ispravl.]. – Mn.: Knizhnyj Dom, 2003. – S. 767–769 [In Russian].

3. Akademik Romenets: tvorchist i pratsi: zb. st. / uporiad. P.A. Miasoid; vidp. red. L.O. Shatyrko (2016). – K.: Lybid, 2016. – 272 s. [In Ukrainian].

4. Askoldov S.A. (1997). Koncept i slovo. Russkaya slovesnost: Antologiya. – M., 1997. – 312 s. [In Russian].
5. Babajcev A.Yu. (2001). Mysledeyatelnost / A.Yu. Babajcev, V.V. Mackevich // Vsemirnaya eniciklopediya: Filosofiya. – M.: AST; Mn.: Xarvest, Sovr. lit-tor, 2001. – S. 663–664 [In Russian].
6. Babajcev A.Yu. (2003). SMD-metodologiya / A.Yu. Babajcev // Novejshij filosofskij slovar / sost. i gl. nauchn. red. A.A. Gricanov : [3-e izd., ispravl.]. – Mn.: Knizhnyj Dom, 2003. – S. 923–926 [In Russian].
7. Babajcev A.Yu. (2003). Smysl i znachenie / A.Yu. Babajcev // Vsemirnaya eniciklopediya: Filosofiya. – M.: AST; Mn.: Xarvest, Sovr. lit-tor, 2001. – Mn.: Knizhnij Dom, 2003. – S. 954–955 [In Russian].
8. Georgij Petrovich Shhedrovickij / G.P. Shhedrovickij; [pod red. P.G. Shhedrovickogo, V.L. Danilovoj] (2010). – M.: Ross. polit. enc-ya (ROSSPEN), 2010. – 600 s. – (Filosofiya Rossii vtoroj poloviny XX v.) [In Russian].
9. Grigorev A.A. (2006). Koncept i ego lingvokulturologicheskie sostavlyayushhie / A.A. Grigorev // Voprosy filosofii. – 2006. – №3. – S. 64–76 [In Russian].
10. Kant I. (2001). Krytyka praktychnoho rozumu / Immanuil Kant; per. z nim. – K.: Yunivers, 2001. – 324 s. [In Ukrainian].
11. Miasoid P.A. (2016). Psykholohichne piznannia: istoriia, lohika, psykholohiia / Petro Andriiovych Miasoid. – K.: Lybid, 2016. – 560 s. [In Ukrainian].
12. Popper K. (1983). Logika i rost nauchnogo znaniya / Karl Popper. – M.: Progress, 1983. – 392 s. [In Russian].
13. Psykholohiia vchynku: Shliakhamy tvorchosti V.A. Romentsia: zb. st. / uporiad. P.A. Miasoid; vidp. red. A.V. Furman (2012). – K.: Lybid, 2012. – 296 s. [In Ukrainian].
14. Psykholohiia i suspilstvo: Spetsvypusk, prysviachenyi 85-y richnytsi z dnia narodzhennia Volodymyra Andriiovycha Romentsia (2011). – 2011. – №2. – 190 s. [In Ukrainian].
15. Putevoditel po metodologii Organizacii, Rukovodstva i Upravleniya : xrestomatiya po rabotam G.P. Shhedrovickogo / [gl. red. A.G. Reus ; sost. A.P. Zinchenko] (2003). – M. : Delo, 2003. – 160 s. [In Russian].
16. Revasevych I. (2015). Refleksyvne obgruntuvannia hlybynnoho smyslu psykhokulturnoho kodu ekonomiky / Iryna Revasevych // Psykholohiia i suspilstvo. – 2015. – №4. – S. 66–72. [In Ukrainian].
17. Romenets V.A. (1998). Istoriia psykholohii XX stolittia: navch. posib. / V.A. Romenets, I.P. Manokha. – K.: Lybid, 1998. – 992 s. [In Ukrainian].
18. Romenets V.A. (2006). Istoriia psykholohii : XIX – pochatok XX stolittia : [navch. posib.] / V.A. Romenets. – K.: Lybid, 2006. – 832 s. [In Ukrainian].
19. Furman A.A. (2016). Psykholohiia osobystosti: tsinnisno-oriientatsiinyi vymir: [monohrafiia] / Anatolii Anatoliiovych Furman. – Odesa: ONPU; Ternopil: TNEU, 2016. – 312 s. [In Ukrainian].
20. Furman A. (2008). Bitsyklichna model orhanizatsii protsesiv rozuminnia / Anatolii V. Furman // Vitakulturnyi mlyn. – 2008. – Modul 8. – S. 4–12 [In Ukrainian].
21. Furman A.V. (2013). Geneza nauky yak hlobalna doslidnytska prohrama: tsyklichno-vchynkova perspektyva / Anatolii V. Furman // Psykholohiia i suspilstvo. – 2013. – №4. – S. 18–36 [In Ukrainian].
22. Furman A.V. (2008). Ideia profesiinoho metodolohuvannia: [monohrafiia] / Anatolii Vasylovych Furman. – Yalta-Ternopil: Ekonomichna dumka, 2008. – 205 s. [In Ukrainian].
23. Furman A.V. (2016). Ideia i zmist profesiinoho metodolohuvannia: [monohrafiia] / Anatolii Vasylovych Furman. – Ternopil: TNEU, 2016. – 378 s. [In Ukrainian].
24. Furman A.V. (2016). Metodoloh – profesiia maibutnoho / Anatolii V. Furman // Psykholohiia i suspilstvo. – 2016. – №1. – S. 16–42 [In Ukrainian].
25. Furman A.V. (2005). Modulno-rozvyvalna orhanizatsiia myslediialnosti – skhema profesiinoho metodolohuvannia / Anatolii V. Furman // Psykholohiia i suspilstvo. – 2005. – №4. – S. 40–69 [In Ukrainian].
26. Furman A.V. (2014). Ohanizatsiino-diialnisni ihry u vyshchii shkoli: [monohrafiia] / Anatolii V. Furman, Serhii Shandruk. – Ternopil: TNEU, 2014. – 272 s. [In Ukrainian].
27. Furman A.V. (2013). Paradyhma yak predmet metodolohichnoi refleksii / Anatolii V. Furman // Psykholohiia i suspilstvo. – 2013. – №3. – S. 72–85 [In Ukrainian].
28. Furman A.V. (2012). Psykhodydaktyka proektuvannia navchalno-knyzhkovykh kompleksiv dlia studentiv VNZ: [monohrafiia] / Anatolii Vasylovych Furman, Halyna Stepanivna Hirniak, Andrii Nestorovych Hirniak. – Ternopil: TNEU, 2012. – 328 s. [In Ukrainian].
29. Furman A.V. (2011). Psykhokultura ukrainskoi mentalnosti: [2-e nauk. vyd.] / Anatolii V. Furman. – Ternopil: VTs NDI MEVO, 2011. – 168 s. [In Ukrainian].
30. Furman A.V. (2013). Psykhokultura yak samoorhanizovana sfera liudskoho buttia / Anatolii V. Furman, Olena Morshchakova // Vitakulturnyi mlyn. – 2013. – Modul 15. – S. 4–12 [In Ukrainian].
31. Furman A.V. (2016). Psykhosofiia vchynku V.A. Romentsia yak metodolohiia piznannia liudskoho buttia / Anatolii V. Furman // Vitakulturnyi mlyn. – 2016. – Modul 18. – S. 21–30 [In Ukrainian].
32. Furman A.V. (2015). Svit metodolohii / Anatolii V. Furman // Psykholohiia i suspilstvo. – 2015. – №2. – S. 47–60 [In Ukrainian].
33. Furman A.V. (2014). Sutnist hry yak uchynennia: [monohrafiia] / Anatolii V. Furman, Serhii Shandruk. – Ternopil: TNEU, 2014. – 120 s. [In Ukrainian].
34. Furman A.V. (2016). Tvorchist Volodymyra Romentsia i metodolohiia humanitarnoho piznannia / Anatolii V. Furman // Akademik Romenets: tvorchist i pratsi: zb. st. / uporiad. P.A. Miasoid; vidp. red. L.O. Shatyrko. – K.: Lybid, 2016. – S. 191–205. [In Ukrainian].
35. Furman A.V. (2007). Teoretychne obgruntuvannia systemy bazovykh kontseptiv psykholohichnoi diahnostyky / Anatolii V. Furman // Psykholohiia i suspilstvo. – 2007. – №4. – S. 39–55 [In Ukrainian].
36. Furman (Humeniuk) O.Ye. (2008). Teoriia i metodolohiia innovatsiino-psykholohichnoho klimatu zahalnoosvitnoho zakladu: [monohrafiia] / Oksana Yevstakhiivna Humeniuk (Furman). – Yalta-Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky, 2008. – 340 s. [In Ukrainian].
37. Chepelieva N.V. (2004). Tekhnolohii chytannia / Nataliia Vasylivna Chepelieva. – K.: Hlavnyk, 2004. – 96 s. [In Ukrainian].
38. Shandruk S.K. (2015). Psykholohiia profesiinykh tvorchykh zdibnostei : [monohrafiia] / Serhii Kostian-

tynovych Shandruk. – Ternopil: Ekonomichna dumka, 2015. – 357 s. [In Ukrainian].

39. Shandruk S. (2015). Teoretychna model rozvytku profesiinykh tvorchykh zdibnostei osobystosti praktychnoho psykholoha / Serhii Shandruk // Psykholohiia i suspilstvo. – 2015. – №4. – S. 107–121 [In Ukrainian].

40. Shhedrovickij G. P. (1995). Izbrannye trudy / Geogrij Petrovich Shhedrovickij ; [red.-sost. A. A. Piskoppel, L. P. Shhedrovickij]. – M. : Shk. kult. politiki, 1995. – 760 s. [In Russian].

41. Shchedrovytskyi H. (2006). Orhanizatsiino-diialnisna hra yak nova forma orhanizatsii ta metod rozvytku kolektyvnoi myslediialnosti / Heorhii Shchedrovytskyi // Psykholohiia i suspilstvo. – 2006. – №3. – S. 58–69 [In Ukrainian].

42. Shhedrovickij G.P. (2015). Organizacionno-deyatelnostnaya igra: Sbornik tekstov (2). Iz arhiva G.P. Shhedrovickogo. – T.9. – M.: Nasledie MMK, 2004. – 320 s. [In Russian].

43. Shchedrovytskyi H. (2015). Refleksiia / Heorhii Shchedrovytskyi // Psykholohiia i suspilstvo. – 2015. – №1. – S. 37–45 [In Ukrainian].

44. Shchedrovytskyi H. (2016). Smysl i znachennia / Heorhii Shchedrovytskyi // Psykholohiia i suspilstvo. – 2016. – №3. – S. 24–45 [In Ukrainian].

45. Shchedrovytskyi H. (2005). Skhema myslediialnosti – systemno-strukturna budova, znachennia i zmist / Heorhii Shchedrovytskyi // Psykholohiia i suspilstvo. – 2005. – №4. – S. 29–39 [In Ukrainian].

46. Shhedrovickij G.P. (1997). Filosofiya. Nauka. Metodologiya / Georgij Petrovich Shhedrovickij. – M.: Shk. kult. politiki, 1997. – 656 s. [In Russian].

47. Furman A.V. (2016). Volodymyr Romenets as Architect of methodology of humanitarian cognition / A.V. Furman // Psykholohiia i suspilstvo. – 2016. – №2. – P. 11–24 [In English].

48. Furman O. Ye. (2015). The innovative psychological climate: its scope, structure and parameters / Oksana Ye. Furman // Problems of Psychology in the 21 st. Century. – 2015. – Vol. 9, No.1. – P. 14–19 [In English].

49. Shandruk S. K. (2015). Theoretical-methodological foundtions of organization of training-productive activity of students-psychologists / S. K. Shandruk // Naukovyi ohliad. – 2015. – № 7 (17). – C. 134–144 [In English].

АНОТАЦІЯ

Фурман Анатолій Васильович.

Модульно-розвивальний оргпростір методологування: аргументи розширення.

Методологічне дослідження здійснює рефлексивну реконструкцію проблемного поля двох інваріантних способів створення багатопараметричного і поліфункціонального, ситуаційно напруженого та комунікативно розвивального часопростору (довкілля) – освоєного у системомисліедіяльнісній методології і новаційного, конструйованого в авторській науковій школі. В останньому випадку пропедевтичний досвід проведення вчинково-методологічних сесій показав, що організація такого простору уможливлює проблемно-полілогічні розмірковування і суб'єктивно втягує у свою синергійну динаміку всіх учасників, породжуючи в них чисте мислення як осереддя методологічного думання з виходом на схематизацію, зреалізовувану в контексті топологічно розгорнутої логіки рефлексії. Новизна здобутого теоретичного змісту зосереджується на оновленій (друга версія) схемі-матриці модульно-розвивального оргпростору професійного методологування, що обіймає сто функціональних місць у чотирьох вимірах-кординатах: пояси мислевчинення, наскрізні процеси мислеціяльності, періоди методологування і часова тривалість методологічної сесії. У результаті отримано не лише п'ять методологічних модулів, що чітко картографовані за одним принципом, проте відмінні за змістовим, засобовим та функціональним наповненням методологічної роботи, а й, імовірно, стільки ж таблиць-карт цілеспрямованого подієвого сценарування як покрокового порозуміння учасників міжпозиційної конфліктної комунікації, так і актуалізаційного нарощування буттєвої інтелектуально-вольової екзистенційності їхнього групового методологічного мислення із його самобутнім набором ідей, концептів, принципів, підходів, моделей, методів, способів, засобів та інструментів розмірковування. Задля підтвердження евристичності запропонованої авторської схеми-матриці детально висвітлено вісім аргументів-доказів стосовно доречності, а головне – реальної можливості, збагачення у такий спосіб здійснюваного вчинково-рефлексивного конструювання структури, змісту, розміщення місць та функціональних зв'язків між ними за логікою творення модульно-розвивального оргпростору компетентного методологування.

Ключові слова: *методолог, мислення, мислеціяльність, методологування, Московський методологічний гурток, системомислеціяльнісна методологія, оргпростір, методологічне мислення, схематизація, схема-матриця модульно-розвивального оргпростору, методологічний модуль, циклічно-вчинковий підхід, мислевчинення, концепт, інтенціювання, концептуалізація, категоризація, розуміння, інтерпретація, рефлексія, самовизначення.*

АННОТАЦИЯ

Фурман Анатолий Васильевич.

Модульно-развивающее оргпространство методологизирования: аргументы расширения.

Методологическое исследование осуществляет рефлексивную реконструкцию проблемного поля двух инвариантных способов создания многопараметрического и полифункционального, ситуационно напряженного и коммуникативно развивающего времени-пространства (окружения) – освоенного в системомыследеяльностной методологии и новационного, конструируемого в авторской научной школе. В последнем случае пропедевтический опыт проведения поступково-методологических сессий показал, что организация такого пространства делает возможным проблемно-полилогические рассуждения и субъективно втягивает в свою синергетическую динамику всех участников, порождая в них чистое мышление как средоточие методологического думания с выходом на схематизацию, реализованную в контексте тополо-

гически развернутой логики рефлексии. Новизна приобретенного теоретического содержания сосредоточивается на обновленной (вторая версия) схеме-матрице модульно-развивающего оргпространства профессионального методологизирования, что охватывает сто функциональных мест в четырех измерениях-координатах: пояса мыслепоступковости, насквозные процессы мыследеятельности, периоды методологизирования и часовую длительность методологической сессии. В итоге получено не только пять методологических модулей, что четко картографированы по одному принципу, хотя отличаются по смысловому, средственному и функциональному наполнению методологической работы, но и, вероятно, столько же таблиц-карт целеустремленного событийного сценирования как пошагового понимания участниками межпозиционной конфликтной коммуникации, так и актуализационного наращивания бытийственной интеллектуально-волевой экзистенциальности их группового методологического мышления с его самобытным набором идей, концептов, принципов, подходов, моделей, методов, способов, средств и инструментов рассуждения. Ради подтверждения эвристичности предложенной авторской схемы-матрицы детально освещено восемь аргументов-доказательств относительно уместности, а главное – реальной возможности, обогащения таким способом осуществляемого поступково-рефлексивного конструирования структуры, содержания, размещения мест и функциональных связей между ними по логике создания модульно-развивающего оргпространства компетентного методологизирования.

Ключевые слова: *методолог, мышление, мыследеятельность, методологизирование, Московский методологический кружок, системомыследеятельностная методология, оргпространство, методологическое мышление, схематизация, схема-матрица модульно-развивающего оргпространства, методологический модуль, циклически-поступковый подход, мыслепоступковость, концепт, интенциирование, концептуализация, категоризация, понимание, интерпретация, рефлексия, самоопределение.*

ANNOTATION

Furman Anatoliy V.

Module-developmental org-space of methodologization: arguments of expansion.

Methodological research carry out reflexive reconstruction of the problem field of two invariant ways to create multiparameter and multifunctional, situationally tense and communicatively developmental time-space (environment) – mastered in system thought action methodology innovative, constructed in the author's scientific school. In the last case propaedeutical experience of conducting action-methodological sessions showed that the organization of such space enables problem-multi-thinking reasoning and subjectively involves in its synergistic dynamics all participants, causing in them clear thinking as the core of methodological thinking with the exit on schematization, realized in the context of topologically expanded logic of reflection. The novelty of the acquired theoretical content focuses on updated (second version) scheme-matrix of module-developmental org-space of professional methodologization that embraces one hundred functional seats in four dimensions-coordinates: zones of thought-action, crosscutting processes of thought activity, periods of methodologization and time duration of the methodological session. In the result was received not only five methodological modules, that clearly mapping by one principle, however different by content, means and functional filling of methodological work, and probably as much tables-maps of purposeful action by action staging the scene as a step by step understanding of participants of inter positional conflict communication and an actualization increasing of life intellectual-volitional existance of their group methodological thinking with its distinctive set of ideas, concepts, principles, approaches, models, methods, means and tools of thinking. For the sake of confirming heuristic of proposed author's scheme-matrix highlighted in detail eight arguments-evidences concerning appropriateness, and most importantly a real opportunity, enrichment in such way implemented action-reflexive constructioning of the structure, content, placement of locations and functional relationships between the logic of creation the module-developmental org-space of competent methodlogization.

Keywords: *methodologist, thinking, thought-activity, methodologization, Moscow methodological group, system-thought-action methodology, org-space, methodological thinking, schematization, scheme-matrix of module-developmental org-space, methodological module, cyclically-action approach, thought-action, concept, intensional, conceptualization, categorization, understanding, interpretation, reflection, self-determination.*

Надійшла до редакції 27.01.2017.